

ОГЛЯД ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ (за період 01–28 лютого 2023 р.)

Боргова політика

В умовах продовження повномасштабного воєнного вторгнення РФ в Україну в лютому 2023 р. уряд активно шукав джерела фінансування дефіциту бюджету у 2023 р. та здійснював планове погашення й обслуговування державного боргу.

За повідомленням пресслужби Міністерства фінансів України¹, платежі з погашення державного боргу за січень – лютий 2023 р. становили 47,7 млрд грн (94,1 % плану), платежі з обслуговування державного боргу – 12,6 млрд грн (100 % плану).

Потужна зовнішня підтримка залишається життєво необхідною для України, а забезпечення стабільного виконання бюджету є ключовою передумовою для збереження країни та протистояння агресору.

Джерелами фінансування дефіциту державного бюджету у січні – лютому 2023 р. є військові облігації, кредити від міжнародних фінансових організацій, а також двосторонні кредити та гранти (рис.).

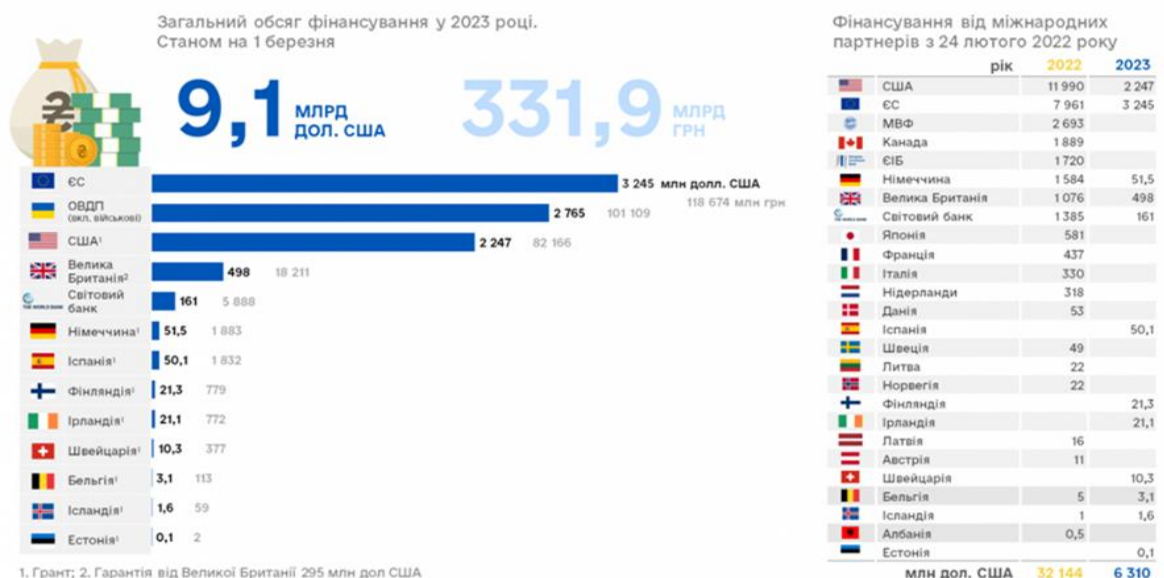

Рис. Фінансування дефіциту Державного бюджету України в січні – лютому 2023 р.

¹ У лютому до загального фонду державного бюджету надійшло 132,2 млрд гривень / Міністерство фінансів України. 02 берез. 2023. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/u_liutomu_do_zagalnogo_fondu_derzhavnogo_biudzhetu_nadiishlo_1322_mlrd_griven-3867

Джерело: за даними Міністерства фінансів України².

Дефіцит державного бюджету України у 2023 р. має скласти 38 млрд дол. США. З метою його фінансування Україна та ЄС уже започаткували програму макрофінансової допомоги на суму у 18 млрд євро, що становить майже половину дефіциту бюджету у 2023 р. (перший транш у розмірі до 3 млрд євро здійснено в січні поточного року). Також потужною підтримкою України є домовленість на 9,9 млрд дол. США грантового фінансування від США (перший транш у розмірі 1,25 млрд дол. США Україна отримала 27 лютого 2023 р.). Потреба у додатковому зовнішньому фінансуванні наразі сягає 10 млрд дол. США. У цьому контексті є сподівання, що повноцінна нова програма з МВФ із відповідним фінансуванням з другого кварталу поточного року допоможе закрити розрив, що залишився. Зазначена програма дозволить Україні підтримувати стійкість функціонування системи державного управління та забезпечувати першочергові соціальні видатки державного бюджету протягом року.

При цьому, важливими є стабільність, передбачуваність та ритмічність отримання зовнішнього фінансування для вчасного й повного покриття пріоритетних бюджетних видатків. З початку 2023 р. до бюджету залучено близько 5 млрд дол. США, з яких 3 млрд євро – від ЄС, 1 млрд дол. США – від США, 500 млн дол. США – від Великої Британії та понад 160 млн дол. США – від Світового банку. Подальша допомога міжнародних партнерів є життєво важливою для України³.

Лютий 2023 р. став вирішальним для узгодження всіх питань у взаємодії з МВФ щодо вкрай важливого для України питання – обговорення повноцінної фінансової програми за підтримки Фонду. Так, 13 лютого розпочалася дискусія місії МВФ з представниками України з метою підготовки до перегляду Моніторингової програми за участю Ради директорів Фонду. А вже 17 лютого експерти МВФ та представники Міністерства фінансів України, Національного банку України досягли згоди на робочому рівні щодо перегляду Моніторингової програми із залученням Ради директорів Фонду (РМВ).

Українська сторона виконала всі погоджені з МВФ структурні маяки в рамках Моніторингової програми із залученням Ради директорів Фонду. Наприкінці грудня досягнуто всі кількісні та індикативні цілі. Експерти МВФ високо оцінили роботу органів української влади в рамках Моніторингової програми. Зокрема, представники МВФ відзначили скоординованість спільних зусиль уряду України, Міністерства фінансів України та Національного банку України у виконанні заходів та цілей Моніторингової програми. Політика та заходи програми спрямовано на збільшення податкових надходжень й поживлення внутрішнього ринку запозичень; забезпечення

²Див.: URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraines_state_budget_financing_since_the_beginning_of_the_full-scale_war-3435

³Сергій Марченко виступив на зустрічі фінансового блоку G7 / Міністерство фінансів України. 23 лют. 2023. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/sergii_marchenko_gave_a_speech_at_g7_financial_bloc_meeting-3855

довгострокової стабільності фінансового сектору; стримування монетарного фінансування; поліпшення державного управління та прозорості державних інституцій.

Успішний перегляд поточної програми відкриває можливості до обговорення повноцінної програми за підтримки МВФ уже найближчими тижнями⁴.

Під час зустрічі міністра фінансів України Сергія Марченка з Директоркою-розпорядницею МВФ Крісталиною Георгієвою 20 лютого 2023 р.⁵, керівництво МВФ відзначило зусилля уряду України зі збереження фінансової стійкості країни, високі результати виконання заходів, які передбачено Моніторинговою програмою із залученням Ради директорів.

Одним із рішень для подолання негативних наслідків війни є запуск Координаційної донорської платформи для України, або «Фінансового Рамштайну». Платформа призначена для кращої координації економічної підтримки нагальних потреб України у фінансуванні та майбутніх заходів з економічного відновлення та відбудови. На даний момент Платформа об'єднує зусилля ЄС, країн Великої сімки, а також основних фінансових інституцій міжвідомчої Координаційної платформи донорів України (Multi-Agency Donor Coordination Platform for Ukraine), співголовами якої є міністр фінансів України Сергій Марченко та Генеральний директор Директорату Європейської Комісії з питань політики сусідства та розширення Герт Ян Купман.

Довідково. 26 січня 2023 р. відбулося перше засідання Наглядової ради Платформи, в якому взяли участь високопосадовці зацікавлених сторін. На зустрічі було окреслено низку основних питань. Розглянемо деякі з них.

- *Пріоритети, які потребують швидкого донорського фінансування – відновлення енергетичного сектору, гуманітарне розмінування, реконструкція пошкодженого житла, відбудова критичної та соціальної інфраструктури, підтримка економіки. Для реалізації першочергових заходів із відбудови України необхідно близько 17 млрд дол. США, тоді як сума для невідкладних ремонтних робіт на 2023 р. становить 5,7 млрд дол. США.*

- *Визначено необхідність розробки механізмів, які забезпечуватимуть ефективність, підзвітність і прозорість використання донорського фінансування. Координаційна платформа донорів для України має стати прикладом співпраці нового покоління: прозорості, підзвітності та інклюзивності.*

Україна отримала нагороду «IFR Awards 2022» в номінації Financing Package and EMEA Restructuring від «International Financing Review» – аналітичного та новинного порталу в сфері ринків капіталу та інвестиційної банківської справи, що входить в групу «Refinitiv».

⁴ Україна розраховує розпочати обговорення повноцінної фінансової програми за підтримки МВФ вже в найближчі тижні: Сергій Марченко для CNN / Міністерство фінансів України. 23 лют. 2023. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraina_rozrakhovuie_rozpochati_obgovorennia_povnotsinnoi_finansovoi_programi_za_pidtrimki_mvfvzhe_v_naiblizhchi_tizhni_serghii_marchenko_dlja_cnn-3854

⁵ Сергій Марченко зустрівся з Директоркою-розпорядницею МВФ Крісталиною Георгієвою / Міністерство фінансів України. 20 лют. 2023. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/serghii_marchenko_met_with_imf_managing_director_kristalina_georgieva-3850

12 лютого 2023 р. Україна отримала престижну нагороду «IFR Awards 2022»⁶ за успіх операції з управління державним боргом, яку Міністерство фінансів України провело влітку минулого року. Тоді вдалося погодити з інвесторами пропозицію відкласти платежі за всіма суверенними та гарантованими державою єврооблігаціями на загальну суму близько 21,1 млрд дол США (інвестори погодилися на відсутність оплати за зміну умов випуску єврооблігацій, що зазвичай є необхідною умовою проведення подібних транзакцій). Призупинення заборгованості також схвалено для двох державних компаній – Укравтодор та Укренерго, які мають гарантовані державою облігації. Компанії не зобов'язані виплачувати борг в іноземній валюті до 2024 р. Державна компанія «Укрзалізниця», за підтримки уряду та Міністерства фінансів України, також уклала угоду про відстрочку виплат на два роки за єврооблігаціями на суму 895 млн дол. США.

У цьому контексті зусилля українського уряду у збереженні макрофінансової стабільності у складних умовах 2022 р. позитивно відзначені міжнародними партнерами.

⁶ Україна отримала престижну нагороду IFR Awards 2022 / Міністерство фінансів України. 14 лют. 2023. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraina_otrimala_prestizhnu_nagorodu_ifr_awards_2022-3840